

УДК 378.091.12.011.3-051

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/82-1-62>**Жуцзе ДІН,***orcid.org/0000-0003-1402-0961**аспірант кафедри освітології та інноваційної педагогіки**Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди**(Харків, Україна) dingrujie71@sina.com*

ПОЗИЦІЙНІ ФУНКЦІЇ ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Людина створила неймовірні умови для спілкування і праці, надала світу результати таланту і геніального відкриття. Цифрові технології проникли в освіту. Технічний прогрес, що заповнив усі сфери людського буття, уможливив появу змішаного навчання. Змішане навчання в закладах вищої освіти є поєднанням традиційних форм навчання і виховання здобувачів вищої освіти з інноваційними педагогічними засобами. У суспільстві та серед освітян існує суперечність між потребами у висококваліфікованих педагогічних працівниках для ефективного підготовки майбутніх фахівців і недостатньо високим рівнем їхньої підготовки до роботи в умовах змішаного навчання. Результати аналізу наукової літератури і педагогічного досвіду засвідчили про те, що змішане навчання здобувачів вищої освіти висуває нові вимоги до викладача. Змінюються його позиції в освітньому процесі, від транслятора навчальної інформації він стає партнером у співпраці на засадах довіри й розуміння потреб і можливостей учасників освітнього процесу. Метою статті – розкрити позиційні функції викладача в умовах змішаного навчання в закладах вищої освіти. Результати узагальнення опрацьованого матеріалу показали, що модель викладача в умовах змішаного навчання є унікальною і потребує глибокого вивчення для реалізації на практиці. Важливою складовою цієї моделі є позиційні функції викладача в умовах змішаного навчання в закладах вищої освіти. Позиційні функції викладача характеризують його мотивацію та обізнаність у сучасних педагогічних тенденціях і цифрових технологіях, поведінку в міжособистісних відносинах на партнерських засадах, комунікаційну взаємодію в освітньому середовищі. У процесі змішаного навчання позиційні функції забезпечують гнучкість викладача до змін у освітньому процесі, адаптивність у роботі з інноваційними формами і методами викладання, здатність постійно вдосконалювати власний потенціал. Позиційні функції (викладач, куратор студентської групи, наставник, тьютор, модератор, координатор, ментор та ін.) у педагогічній діяльності переплітаються, розширюють межі професійної самореалізації викладача, їх можна обирати і реалізовувати для співпраці з колегами, майбутніми фахівцями, роботодавцями.

Ключові слова: *модель викладача, цифрові інструменти, професійна самореалізація особистості, співробітництво, здобувачі вищої освіти, лідер в освіті, освітня проєктна діяльність.*

Rujie DING,*PhD student at the Department of Educational Science and Innovative Pedagogy**H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University**(Kharkiv, Ukraine) dingrujie71@sina.com*

POSITIONAL FUNCTIONS OF A TEACHER IN THE CONTEXT OF BLENDED LEARNING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Man has created incredible conditions for communication and work, has given the world the results of talent and brilliant discovery. Digital technologies have penetrated education. Technical progress, which has filled all spheres of human existence, has made possible the emergence of blended learning. Blended learning in higher education institutions is a combination of traditional forms of teaching and education of higher education applicants with innovative pedagogical means. In society and among educators, there is a contradiction between the need for highly qualified pedagogical workers for the effective training of future specialists and an insufficiently high level of their preparation for work in blended learning. The results of the analysis of scientific literature and pedagogical experience have shown that blended learning of higher education students places new demands on the teacher. His position in the educational process is changing, from a translator of educational information he becomes a partner in cooperation on the basis of trust and understanding of the needs and capabilities of the participants in the educational process. The purpose of the article is to reveal the positional functions of the teacher in the conditions of blended learning in higher education institutions. The results of the generalization of the processed material showed that the model of the teacher in the conditions of blended learning is unique and requires in-depth study for implementation in practice. An important component of this model are the positional functions of the teacher in the conditions of blended learning in higher education institutions. The positional functions of a teacher characterize his motivation and awareness of modern pedagogical trends and digital technologies, behavior in interpersonal relationships on a partnership basis, communicative interaction in the educational environment.

In the process of blended learning, positional functions ensure the teacher's flexibility to changes in the educational process, adaptability in working with innovative forms and methods of teaching, the ability to constantly improve his own potential. Positional functions (teacher, curator of a student group, mentor, tutor, moderator, coordinator, mentor, etc.) in pedagogical activity are intertwined, expand the boundaries of the teacher's professional self-realization, they can be chosen and implemented for cooperation with colleagues, future specialists, employers.

Key words: teacher model, digital tools, professional self-realization of the individual, cooperation, higher education seekers, leader in education, educational project activity.

Постановка проблеми. Цифровізація суспільства та освіти змінили роль викладача у вищій школі. Відбувається інтеграція традиційних та інноваційних підходів до організації освітнього процесу, застосування цифрових технологій активізує професійне самовдосконалення викладачів і підвищує інтерес до навчання в майбутніх фахівців. Здобувачі вищої освіти переконані, що їм жити й працювати в умовах цифрового середовища, застосовувати штучний інтелект, розвиваючи людський інтелект. Питання застосування штучного інтелекту в умовах змішаного навчання в закладах вищої освіти є актуальними та популярними серед молоді, обговорюються сильні й слабкі сторони програмного забезпечення, особливості його використання в освітньому процесі.

Модель викладача в умовах змішаного навчання у вищій школі містить: мотиваційну складову як прагнення і бажання постійно вдосконалювати професійний потенціал у освітніх спільнотах на вебінарах, тренінгах, курсах підвищення кваліфікації; когнітивну складову як отримання нових знань про вебінарні платформи для онлайн-навчання, інтерактивні інструменти та інструменти для створення мультимедійного контенту, особливості інклюзивного навчання та адаптацію програмного забезпечення для надання текстових описів, субтитрів для відео; процесуальну складову як уміння та навички адаптуватися до гібридних форм навчання, керувати групою динамікою, розвивати самостійність і критичне оцінювання власних результатів навчання здобувачами вищої освіти, комунікувати через онлайн-платформи, електронну пошту, чат-боти, форуми; рефлексивну складову на основі адекватної самооцінки вибудовується план професійного зростання та самовдосконалення, формуються вміння самоуправління часом. Таку модель доцільно назвати акмеологічною, бо її реалізація не лише поєднує педагогічну, цифрову види компетентностей викладача, але й проєктує його самозростання й розкриття ресурсних можливостей учасників освітнього процесу.

У моделі мають бути закладені функції викладача в умовах змішаного навчання, тоді її можна буде назвати структурно-функціональною моделлю на акмеологічних засадах.

Аналіз досліджень. У дослідженні посиляємося на трудові функції викладача, унормовані в професійному стандарті «Викладач закладу вищої освіти» (Наказ, 2024). Згідно Національної рамки кваліфікацій трудові функції викладача розписані як компетентності, знання, уміння та навички, комунікація, відповідальність і автономія. Якість викладацької діяльності забезпечують знання й уміння викладати, консультувати, керувати практичною підготовкою здобувачів вищої освіти, оцінювати результати навчання, розробляти навчально-методичне забезпечення дисциплін, освітні програми, оновлювати їх зміст, планувати та виконувати творчі проєкти, організовувати виховні заходи, здійснювати експертну діяльність та постійно вдосконалювати професійний потенціал. Усі ці види педагогічної діяльності пронизують уміння комунікувати, бути відповідальною людиною, дотримуватися правил академічної доброчесності.

Дотичними науковими працями є матеріали про змішане навчання та особливості його організації в закладах вищої освіти (Кухаренко, 2016; Собченко, 2021; Теорія, 2016), цифрову компетентність і цифрову детоксикацію (Кайманова, 2024; Самко, 2021), академічне менторство (Іваницька, 2024), репетиторство (Хмелевська, 2017), коучинг в освіті (Крупник, 2024), викладача як інноватора педагогічної діяльності (Герасимович, 2017).

У цих та інших наукових працях недостатньо схарактеризовані позиційні функції викладача в умовах змішаного навчання в закладах вищої освіти, котрі, на наш погляд, мають доповнювати модель викладача. Позиційні функції вибудовуються на характеристиці особистості та поведінці викладача в педагогічній діяльності. Якщо трудові функції відповідають за посадові обов'язки викладача, то позиційні функції відбивають ставлення до професійної діяльності, види професійної самореалізації з урахуванням нових умов навчання, способи налаштування міжособистісних відносин у колективі.

Мета статті – розкрити позиційні функції викладача в умовах змішаного навчання в закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Змішане навчання є результатом інтегрування видів онлайн та офлайн навчання, тобто проводиться 30–70% навчального процесу дистанційно, а відсотки, що залишаються, належать традиційним заходам, що нагадують довоєнний стан роботи ЗВО. Як зазначають учені (Теорія, 2016), змішане навчання ще називають гібридним тому, що відбувається поєднання традиційних форм навчання і виховання здобувачів вищої освіти з інноваційними педагогічними засобами, як наприклад, інформаційно-педагогічними технологіями чи цифровими інструментами з використанням штучного інтелекту.

Український учений В. Кухаренко (Кухаренко, 2016), на основі узагальнення наукової літератури, виокремлює завдання змішаного навчання. Спрямованість цих завдань умовно поділимо на роль змішаного навчання в житті й навчанні здобувачів вищої освіти та значущість для підвищення ефективності викладацької діяльності. У процесі змішаного навчання розширюються межі самореалізації майбутніх фахівців у різних видах освітньої діяльності за рахунок доступної інформації завдяки Інтернету, цифровим інструментам, котру вони засвоюють різними зручними для них способами. Завдяки цьому підлаштовується час для самостійної роботи, оскільки, як ми знаємо, здобувачі вищої освіти не лише навчаються, але й працюють. Вони мають можливість у вільний час заходити до Moodle і виконувати завдання з навчальних дисциплін. Нові навчальні інструменти, у томі числі й цифрові інструменти, підсилюють не лише наочність у пізнавальній діяльності, але й викликають у здобувачів вищої освіти інтерес до їх використання в навчанні та в подальшій професійній діяльності.

Змішане навчання трансформує роль викладача, тобто відбувається перехід від надання інформації в конспективному форматі (бо нерідко конспект лекції викладача був майже єдиним джерелом інформації, котру потрібно відтворювати на іспиті для отримання гарної оцінки та стипендії) до інтерактивної взаємодії з майбутніми фахівцями, котрі обізнані з інформацією, бо вона знаходиться на шпальтах Інтернету, мають певний досвід опрацювання потрібної інформації, нерідко працюють за фахом підготовки. Суть такої інтерактивної взаємодії полягає в генеруванні спільних ідей, виконанні освітніх проєктів і досягнення продуктивних результатів у навчанні та під час студентських практик. Роль викладача в умовах змішаного навчання здобувачів вищої освіти змінюється від транслятора інформації до партнера у

співпраці на засадах довіри й розуміння потреб і можливостей учасників освітнього процесу.

Знані вчені (Собченко, 2021; Теорія, 2016) вважають змішане навчання і цифрові технології потужними можливостями для співпраці. Робота з програмами і на платформах відкриває як внутрішні ресурсні потенціали учасників освітнього процесу, так й сприймає зовнішні виклики й ризики для урахування в подальшій роботі і просування до намічених цілей. Змішане навчання охоплює численні аудиторії слухачів, різні за віком та інтересами. У таких умовах можливий повноцінний обмін між учасниками освітнього процесу, між людьми, небайдужими до освіти й майбутнього будь-якої країни. Персоналізація навчання відбувається з урахуванням індивідуальних особливостей майбутніх фахівців, темпу роботи, научуваності як здатності сприймати, засвоювати і перероблювати інформацію у власні думки й сенси.

Функція співробітництва викладача як тьютора полягає в тому, що він допомагає створенню здобувачами вищої освіти особистого інформаційного простору для засвоєння необхідних знань і спілкування з професійних питань, заохочує до отримання вищих результатів у обраній сфері інтересів і потреб. Особливої уваги заслуговує спілкування, зокрема міжкультурне спілкування, його форми, види, особливості організації. У процесі ділового спілкування зароджується творче співробітництво.

Роль тьютора у викладанні полягає в тому, що він активізує процес засвоєння навчального матеріалу здобувачами вищої освіти. По суті, він реалізує індивідуальний підхід у процесі навчання як педагогічний вплив на кожного учасника освітнього процесу, котрий базується на знаннях особистісних характеристик та умов життя. Завдяки платформам, наприклад платформі ZOOM, викладач пояснює майбутнім фахівцям складний навчальний матеріал, допомагає підготуватися до іспитів. Позитивним моментом є те, що тьютор наводить приклади відповідей, використовує прийоми порівняння та узагальнення, ураховує вікові особливості тих, з ким працює.

У науково-методичній літературі (Крупник, 2024) зустрічаємо поняття «коуч», з яким пов'язують позитивний вплив на розвиток та удосконалення особистісних рис здобувачів різного рівня освіти, здійснення виховання з переходом до самовиховання. Коуч намагається проникнути у внутрішній світ людини, допомогти змінитися на краще. Він ставить питання (подібно відбувається в сократівських бесідах), спонукає до роздумів і

самостійного прийняття рішення. Коуч «додає» впевненості співрозмовникам, мотивує на кар'єрне зростання. Умови змішаного навчання дозволяють працювати як в офлайн середовищі, так й в онлайн режимі. Викладачі відзначають про те, що бракує «живого» спілкування з респондентами. Однак, є можливість охопити більшу чисельність здобувачів вищої освіти для спілкування, особливо сьогодні.

Роль наставника, на наш погляд, виконує кожен викладач, бо він радить як краще підготуватися до майбутньої професії, акцентує увагу на інтеграційних процесах, що відбуваються у вищій школі. Нині недостатньо отримувати фахову підготовку, потрібно оволодівати цифровою компетентністю як здатністю «використовувати цифрові медіа й електронні освітні ресурси (ЕОР), розуміти та критично оцінювати різні аспекти медіа – цифрових і контенту, а також якість, що вказує на рівень кваліфікації практичного використання ЕОР» (Самко, 2021: 36–37). Однією з умов формування цифрової компетентності учасників освітнього процесу є мотивація до професійного самовдосконалення в різних видах педагогічної діяльності засобами цифрових технологій. Викладач є прикладом самозростання й удосконалення професійного потенціалу для майбутніх фахівців, він радить їм відвідувати вебінари, на яких розповідають про цифрові засоби, зокрема про їх застосування в педагогіці.

Організація освітніх, наукових, методичних профорієнтаційних, культурно-мистецьких, спортивних заходів вимагає модерування і тоді викладач виступає модератором. Він модерує (організовує обговорення за планом зустрічі та взаємодіє з учасниками) як у чатах, соціальних мережах, так і на форумах та інших зібраннях освітян. Модератор це такий викладач, який здатний визначати свою роль у проведенні заходів, мати лідерську позицію, планувати і проводити цікаві зустрічі. Він має бути обізнаний з проектним менеджментом, а його харизма виявляється у взаємодії з колегами та здобувачами вищої освіти, дотриманні професійної етики та в креативних підходах до роботи з публікою. Безумовно, модератор відпрацьовує правила ділового спілкування, режим і час проведення, упереджує конфліктні ситуації. Прикладом модерування є участь викладача в конференції на визначені теми відповідно напряму роботи кафедри.

Нині популярною є освітня проектна діяльність серед учасників освітнього процесу. У такому виді діяльності викладач виступає координатором освітнього проекту, саме йому належить лєвова

частка ідеї, інтуїції та проектування на площину практичного значення. До викладача, згідно його трудовим функціям, висуваються вимоги вміти обґрунтовувати, планувати, виконувати освітній проєкт, оприлюднювати результати та керувати процесом. Координатор демонструє лідерство і креативність, підтримує ініціативи учасників освітнього процесу. Умови змішаного навчання в закладах вищої освіти дозволяють команді діяти злагоджено, обмінюватися інформацією в чаті, своєчасно завантажувати заявку на проєкт, виконувати поставлені завдання з використанням освітніх платформ та цифрових інструментів.

Поняття «фасилітатор» є наближеним до комунікації та конструктивної взаємодії в освітньому процесі, створення комфортного середовища, сприятливого для збереження ментального здоров'я в педагогічному колективі. Так, у ХНПУ імені Г. С. Сковороди створено Центр ментального здоров'я (http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Normat_dokum/Pol/Pol_ts_mentalzd.pdf), завдяки якому фасилітація відбувається не за паперами, а за конкретними діями небайдужих та ініціативних викладачів. Обговорюються шляхи збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу, формується культура піклування про ментальне здоров'я, пропонуються тренінги, програми самопомогі тощо.

У цьому аспекті доречною є тематика вивчення впливу цифровізації суспільства та освіти на ментальне здоров'я населення. Термін «цифрова детоксикація», як вважають Я. Кайманова і Н. Рябоконт (Кайманова, 2024; Рябоконт, 2024), є свідомим обмеженням людиною надмірного використання Інтернету та цифрових пристроїв, що сприяє покращенню психологічного (ментального) і фізичного здоров'я, зниженню рівня стресу та тривожності. Покращується сон і відпочинок, людина зосереджується на головних завданнях, спілкується «наживо», налагоджуються доброзичливі відносини в колективі та родині. Така інформація потрібна викладачеві для того, щоб зберегти себе та інших учасників освітнього процесу від негативних явищ у міжособистісних відносинах.

Менторство в освіті є поширеним явищем, неодноразово обговорюється його призначення та результати педагогічного впливу на особистість молодшої людини. Ментор – це викладач, котрий за власним бажанням надає додаткові знання, поділяється досвідом та піклується про здобувачів вищої освіти. Ментор і куратор студентської групи виконують однакові функції: піклуються про внутрішньо переміщених осіб серед майбутніх фахівців, надають допомогу в соціалізації та подальшому

працевлаштуванню випускників ЗВО. У науковій статті О. Іваницької (Іваницька, 2024) йдеться про центри менторства в ЗВО, залучення до співпраці науково-педагогічних працівників, стейкхолдерів і практиків з фахової підготовки. Інформаційно-комунікаційні технології дозволяють учасникам освітнього процесу швидко комунікувати та отримувати своєчасну допомогу.

Н. Герасимович (Герасимович, 2017) зазначає про те, що педагог-новатор є дослідником, бо він швидко сприймає нову інформацію, реагує на зміни, має гнучке мислення, уміє проєктувати майбутнє. До особистісних якостей віднесено відповідальність, адаптованість до соціальних змін, самосвідомість і рефлексія. Цінною є думка автора про те, що опанування інноваційними формами і методами роботи вимагає підготовки педагога, відвідування ним спеціальних тренінгів і семінарів. Бути новатором в освіті означає розпочинати діями в напрямі власного професійного самовдосконалення і досягати успішних трендових результатів.

Викладача називають ще й дизайнером освітнього процесу, бо він підбирає і розробляє навчальні матеріали, організовує лекції, семінари, практичні заняття в офлайн та онлайн режимах, сертифікує навчальні курси, додає до них тестові онлайн-завдання для самоконтролю і самостійної роботи, що запланована в навчальному плані. Також планує оцінювати результати навчання майбутніх фахівців, розробляє критерії оцінювання, застосовує традиційні та інноваційні методи оцінювання, проводить контрольні заходи з дотриманням академічної доброчесності, організовує зворотній зв'язок із здобувачами вищої освіти. Викладач бере участь в опитуванні, що проводяться відділами моніторингу в ЗВО, а також долучає до навчальної діагностики майбутніх фахівців, вивчає їх потреби та активність у цифровому середовищі.

В умовах змішаного навчання важливою є функція технічного супроводження, завдяки якій викладачем здійснюється технічна підтримка. Обирається платформа для зустрічей із здобувачами вищої освіти, цифрові інструменти для змішаного навчання, проводяться онлайн-курси. Важливим чинником є підготовка презентацій до занять як викладачем, так і здобувачами вищої освіти. Презентації мають відповідати вимогам і підвищувати процеси сприйняття й засвоєння навчального матеріалу.

Про лідерські якості викладача йдеться у визначеннях понять «викладач закладу вищої освіти-

академічний лідер», «колабораційний лідер», суттєвими ознаками яких є харизма, відкритість, дружелюбність, чесність, «командний дух» роботи, прагнення перемагати, долаючи труднощі. У цифровому середовищі є належні умови для зустрічей, спілкування, дискусії, згуртування команди однодумців. Викладач формує вміння колаборації в майбутніх фахівців, котрі «роблять» його конкурентноздатним.

Термін «репетитор» нерідко використовується в освітянському середовищі, бо є потреби додаткової індивідуальної роботи із здобувачами різного рівня освіти для покращення результатів навчання. Учена О. Хмелевська (Хмелевська, 2017) відносить репетиторство до тіньової освіти в Україні. Викладач працює згідно посадовій інструкції в межах формальної вищої освіти за академічними програмами, а репетитор – поза межами стандартної системи освіти.

Репетитор може працювати з невеличкими групами, наприклад, під час підготовки до іспитів. У нього гнучка система роботи з кожним здобувачем, суть якої полягає у виявленні прогалин у навчанні й усунення їх за допомогою індивідуальних занять у необмеженому часовому режимі. У кожного викладача є індивідуальний стиль викладання, авторські підходи до методики викладання, завдяки яким досягаються позитивні результати.

Професійне самовдосконалення викладача підтримується супервізією та нетворкінгом. Супервізія як одна з форм професійної підтримки викладача є важливим інструментом для самовдосконалення його особистісно-професійних якостей та вибудовується на результатах спостереження, аналізу та зворотньому зв'язку під час комунікування. Нетворкінг є побудовою і підтримкою ділових стосунків з партнерами для співпраці завдяки вдалій самопрезентації та її поширенню через мережеву онлайн систему. Позитивним є те, що встановлюються професійні контакти й міжкультурна взаємодія між колегами, відбувається обмін досвідом, ресурсами, результатами колективної праці.

Висновки. В умовах змішаного навчання модель викладача є своєрідною, в ній переплітаються позиційні функції. Позиційні функції викладача характеризують його мотивацію та обізнаність у сучасних педагогічних тенденціях і цифрових технологіях, поведінку в міжособистісних відносинах на партнерських засадах, комунікаційну взаємодію в освітньому середовищі. У процесі змішаного навчання позиційні функції забезпечують гнучкість викладача до змін у освіт-

ньому процесі, адаптивність у роботі з інноваційними формами і методами викладання, розвиток здатності постійно вдосконалювати власний потенціал. Позиційні функції викладач як посадова особа обирає самостійно, ураховує власні потенційні можливості на основі адекватної самооцінки, у ході співбесіди із здобувачами вищої

освіти дізнається про їхні освітні потреби, орієнтується на правила відбору випускників роботодавцями.

У подальшому дослідженні заплановано вивчити можливості підготовки викладача до роботи з використанням штучного інтелекту в освітньому процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Герасимович Н. В. Сучасний педагог – це новатор. 2017. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/21039/1/70-71.pdf>
2. Іваницька О. Академічне менторство у закладах вищої освіти України. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2024. № 1 (54). С. 63–66.
3. Кайманова Я. В., Рябоконт Н. С. Цифрова детоксикація: вплив на психологічне благополуччя та стратегії впровадження. *Наукові записки. Серія: Психологія*. 2024. № 2. С. 71–76.
4. Крупник І. Р. Коучинг в освіті: теорія і практика. *Наук. вісн. Херсонс. держ. ун-ту. Серія Психологічні науки*. 2024. № 2. С. 22–27.
5. Кухаренко В. М. Змішане навчання в університеті. *Дистанційне навчання – старт із сьогодення в майбутнє* : зб. наук.-метод. пр. 2-ї Всеукр. наук.-практ. конф., з міжнар. участю, 19 травня 2016 р. / ред. кол.: В. Г. Левчук [та ін.]. Харків : Петрова І. В., 2016. С. 114–118.
6. Наказ МОН України «Про затвердження професійного стандарту «Викладач закладу вищої освіти»» № 1466 від 16.10.2024 року.
<https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vykladach-zakladu-vyshchoi-osvity1466>
7. Самко А. М. Цифрова компетентність педагогічного персоналу в системі післядипломної педагогічної освіти. *Освітня аналітика України*. 2021. № 2 (13). С. 33–42.
8. Собченко Т. М. Дидактична система змішаного навчання студентів філологічних спеціальностей у закладах вищої освіти : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.09. Харків ; Полтава : [б. в.], 2021. 575 с.
9. Теорія і практика змішаного навчання : монографія / В. М. Кухаренко, С. М. Березенська, К. Л. Бугайчук, Н. Ю. Олійник, Т. О. Олійник, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко, П. Л. Столярєвська; за ред. В. М. Кухаренка. Харків : «Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. Розділ IV «Змішане навчання». 284 с.
10. Хмелєвська О. М. Репетиторство як складова тіньової освіти та можливості його оцінювання в Україні. *Демографія та соціальна економіка*, 2017. № 1 (29). С. 37–53.

REFERENCES

1. Herasymovych, N. (2017). Suchasnyi pedahoh – tse novator [The modern teacher is an innovator] (n.d.). Retrieved from <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/21039/1/70-71.pdf> [in Ukrainian].
2. Ivanytska, O. (2024). Akademichne mentorstvo u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy. [Academic mentoring in higher education institutions of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: «Pedagogika. Sotsialna robota» – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: "Pedagogy. Social Work", 1(54)*, 63–66 [in Ukrainian].
3. Kaimanova, Ya. V., & Riabokon, N. S. (2024). Tsyfrova detoksykatsiia: vplyv na psykhologichne blahopoluchchia ta stratehii vprovadzhenia. [Digital detoxification: Impact on psychological well-being and implementation strategies]. *Naukovi zapysky. Serii: Psykholohiia – Scientific Notes. Series: Psychology, 2*, 71–76 [in Ukrainian].
4. Krupnyk, I. R. (2024). Kouchyng v osviti: teoriia i praktyka. [Coaching in education: Theory and practice]. *Nauk. visn. Khersons. derzh. un-tu. Serii Psykholohichni nauky – Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Psychological Sciences, 2*, 22–27 [in Ukrainian].
5. Kukharenko, V. M. (2016). Zmishane navchannia v universyteti. Dystantsiine navchannia – start iz sohodennia v maibutnie [Blended learning in the university]. *Dystantsiine navchannia – start iz sohodennia v maibutnye: zb. nauk.-metod. pr. 2-yi Vseukr. nauk.-prakt. konf., z mizhnar. uchastyu, 19 travnya 2016 r.* / red. kol.: V. H. Levchuk [ta in.]. Kharkiv : Petrova I. V., 114–118 [in Ukrainian].
6. Nakaz MON Ukrainy «Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu «Vykladach zakladu vyshchoi osvity»» № 1466 vid 16.10.2024 roku [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine “On approval of the professional standard ‘Higher Education Institution Lecturer’” No. 1466 from October 16, 2024]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vykladach-zakladu-vyshchoi-osvity1466> [in Ukrainian].
7. Samko, A. M. (2021). Tsyfrova kompetentnist pedahohichnoho personalu v systemi pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity. [Digital competence of teaching staff in the system of postgraduate pedagogical education]. *Osvitnia analityka Ukrainy – Educational Analytics of Ukraine, 2(13)*, 33–42 [in Ukrainian].
8. Sobchenko, T. M. (2021). Dydaktychna systema zmishanoho navchannia studentiv filolohichnykh spetsialnostei u zakladakh vyshchoi osvity: dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.09 [The didactic system of blended learning for students of philological specialties in higher education institutions: Doctoral thesis in Pedagogical Sciences: 13.00.09]. Kharkiv; Poltava: [b. v.], 575 p. [in Ukrainian].

9. Teoriia i praktyka zmishanoho navchannia: Monohrafiya (2016) / V. M. Kukharenko, S. M. Berezenska, K. L. Buhai-chuk, N. Yu. Oliinyk, T. O. Oliynyk, O. V. Rybalko, N. H. Syrotenko, P. L. Stoliarevska; za red. V. M. Kukharenka [Theory and Practice of Blended Learning: Monograph]. Kharkiv: «Miskdruk», NTU «KhPI». Rozdil IV «Zmishane navchannya» [Chapter IV "Blended Learning"], 284 p. [in Ukrainian].

10. Khmelevska, O. M. (2017). Repetytorstvo yak skladova tinovoi osvity ta mozhlyvosti yoho otsiniuvannia v Ukraini. [Tutoring as a component of shadow education and opportunities for its assessment in Ukraine]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika – Demography and Social Economy*, 1(29), 37–53 [in Ukrainian].